Concept 9 januari 2013

Besluit van ……2013, houdende wijziging van het Bouwbesluit 2012 en van het Besluit huurprijzen woonruimte, betreffende de energieprestatie van gebouwen

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz.enz.enz.

Op de voordracht van Onze Minister voor Wonen en Rijksdienst van …….. 2013, nr. 2013 …….., CZW;

Gelet op de artikelen 2 en 120 van de Woningwet, artikel 10, eerste lid, van de Uitvoeringswet huurprijzen woonruimte en richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking) (PbEU L153/13);

De Afdeling advisering van de Raad van State gehoord (advies van …… , nr. ……..);

Gezien het nader rapport van Onze Minister voor Wonen en Rijksdienst van …… 2013, nr. …….. , CZW;

HEBBEN GOEDGEVONDEN EN VERSTAAN:

Artikel I
Het Bouwbesluit 2012 wordt als volgt gewijzigd:

A
Artikel 1.1, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:
1. Na de definitie van "gecorrigeerde loopafstand" wordt een definitie ingevoegd, luidende:
herziene richtlijn energieprestatie gebouwen: richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking) (PbEU L153/13);.
2. Na de definitie van "klimlijn" wordt een definitie ingevoegd, luidende:
koelsysteem: technisch bouwsysteem met als doel het koelen van een ruimte binnen een gebouw of gedeelte daarvan, door middel van het toevoeren van koude of het ontvochtigen van de lucht of een combinatie van beide;.
3. Na de definitie van "subbrandcompartiment" worden twee definities ingevoegd, luidende:
systeemrendement: verhouding tussen de door het technisch bouwsysteem nuttig geleverde energie voor het doelmatig functioneren van dat systeem en de door dat systeem aangewende primaire energie;
technisch bouwsysteem: gebouwgebonden samenstelling van alle bestanddelen van een installatie, waaronder de isolatiekenmerken daarvan, die is bedoeld voor het verwarmen, koelen, ventileren, of het voorzien van warmtapwater, of een combinatie daarvan, van een gebouw of een gedeelte daarvan;.
4. Na de definitie van "veiligheidszone" wordt een definitie ingevoegd, luidende:

ventilatiesysteem: technisch bouwsysteem, geen onderdeel uitmakend van een verwarmings- of koelsysteem, dat verse lucht toevoert of verontreinigde binnenlucht afvoert, of een combinatie daarvan;.
5. Na de definitie van "verpakkingsgroep" wordt een definitie ingevoegd, luidende:
verwarmingssysteem: technisch bouwsysteem waarin warmte wordt opgewekt, gedistribueerd of afgegeven of een combinatie daarvan;.
6. Na de definitie van "warmtenet" wordt een definitie ingevoegd, luidende:
warmtapwatersysteem: technisch bouwsysteem waarin warmtapwater wordt opgewekt, gedistribueerd of afgegeven of een combinatie daarvan;.

B

Tabel 5.1 komt te luiden:
Tabel 5.1

gebruiksfunctie	leden van toepassing															grenswaarde	
	energieprestatiecoëfficiënt			thermische isolatie					luchtvolumestroom		onverwarmde gebruiksfunctie	verbouw			tijdelijk bouwwerk	energieprestatiecoëfficiënt	thermische isolatie
artikel	5.2			5.3					5.4		5.5	5.6			5.7	5.2	5.3
lid	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	*	1	2	3	*	1, 2 en 3	1, 2 en 3
																[-]	[m^2.K/W]
1 Woonfunctie																	
a woonwagen	1	-	3	1	2	3	4	5	1	2	-	1	2	3	*	1,3	2,5
b andere woonfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	-	1	2	3	*	0,6	3,5
2 Bijeenkomstfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	*	1	-	3	*	2	3,5
3 Celfunctie																	
a in een cellengebouw	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	-	1	-	3	*	1,8	3,5
b andere celfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	-	1	-	3	*	1,8	3,5
4 Gezondheidszorgfunctie																	
a met bedgebied	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	-	1	-	3	*	2,6	3,5
b andere gezondheidszorgfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	-	1	-	3	*	1	3,5
5 Industriefunctie	-	-	-	1	2	3	4	5	1	2	*	1	-	3	*	-	3,5
6 Kantoorfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	-	1	-	3	*	1,1	3,5
7 Logiesfunctie																	
a in een logiesgebouw	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	-	1	-	3	*	1,8	3,5
b andere logiesfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	*	1	-	3	*	1,4	3,5
8 Onderwijsfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	-	1	-	3	*	1,3	3,5
9 Sportfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	*	1	-	3	*	1,8	3,5
10 Winkelfunctie	1	2	3	1	2	3	4	5	1	2	*	1	-	3	*	2,6	3,5
11 Overige gebruiksfunctie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12 Bouwwerk geen gebouw zijnde	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

C
Aan artikel 5.6 worden twee leden toegevoegd, luidende:

3. In afwijking van het eerste lid zijn op een ingrijpende renovatie als bedoeld in artikel 2 van de herziene richtlijn energieprestatie gebouwen de voorschriften van artikel 5.2 niet van toepassing en zijn de voorschriften van de artikelen 5.3, eerste tot en met vierde lid, en 5.4 van overeenkomstige toepassing, waarbij in plaats van het in artikel 5.4 aangegeven niveau van eisen wordt uitgegaan van het rechtens verkregen niveau.
4. Bij ministeriële regeling kunnen voorschriften worden gegeven over de in het derde lid bedoelde ingrijpende renovatie.

D
Na afdeling 6.12 wordt een afdeling ingevoegd, luidende:

AFDELING 6.13 TECHNISCHE BOUWSYSTEMEN

Artikel 6.54 Aansturingsartikel
1. Technische bouwsystemen in bestaande gebouwen voldoen na verbouw aan eisen ten behoeve van een optimaal energiegebruik.
2. Aan de in het eerste lid gestelde eis wordt voldaan door toepassing van de voorschriften in deze afdeling.

Artikel 6.55 Verbouw
1. Bij het geheel of gedeeltelijk vernieuwen of veranderen of het vergroten van een technisch bouwsysteem, waarbij het systeemrendement wordt beïnvloed, is het rechtens verkregen niveau van toepassing met dien verstande dat het rendement van dat systeem niet lager is dan aangegeven in tabel 6.55 en wat betreft het in die tabel genoemde ventilatiesysteem niet hoger is dan aangegeven in die tabel.
2. Indien een technisch bouwsysteem bestaat uit een combinatie van de in tabel 6.55 opgenomen bouwsystemen is in afwijking van het eerste lid, het systeemrendement van dat systeem niet lager dan het rendement naar rato berekend op basis van de in die tabel opgenomen rendementen van de systemen die deel uitmaken van de combinatie.
3. Bij ministeriële regeling worden voorschriften gegeven over de bepaling van het in het eerste en tweede lid bedoelde systeemrendement.

Tabel 6.55

technisch bouwsysteem	**Systeemrendement**
verwarmingssysteem voor woonfunctie, niet lokaal	0,71
verwarmingssysteem voor overige functies, niet lokaal	0,65
lokaal verwarmingssysteem	0,63
Warmtapwatersysteem	0,29
Koelsysteem	0,75
ventilatiesysteem met ventilatiecapaciteit > 5000 m^3/h, uitgedrukt in W/(dm^3/s)	2,50

Artikel II

Bijlage I onderdeel A, Het waarderingsstelsel voor woonruimte welke een zelfstandige woning vormt,bij het Besluit huurprijzen woonruimte wordt als volgt gewijzigd:
A
In de tabel wordt in de rubriek 4 "label++" vervangen door: label++ of beter.

B
In de toelichting wordt onderdeel 4, Energieprestatie, als volgt gewijzigd:
1. De eerste volzin komt te luiden:
De huurcommissie stelt de energieprestatie in beginsel vast aan de hand van een overeenkomstig de Regeling energieprestatie gebouwen afgegeven energieprestatiecertificaat (energielabel).
2. In de tweede volzin wordt "A+ en A++" vervangen door: A+,A++ en beter.
3.In de derde volzin vervalt:, of indien de energieprestatie aanmerkelijk beter is dan hetgeen als gangbaar bij A++ wordt beschouwd.

Artikel III
Dit besluit treedt in werking met ingang van een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip, dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan verschillend kan worden vastgesteld.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage,

De minister voor Wonen en Rijksdienst,

Drs. S. A. Blok

Nota van toelichting
I Algemeen

1. Inleiding
Aanleiding voor deze wijziging van het Bouwbesluit 2012 is de vaststelling

van richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen (herschikking). Deze herziene richtlijn energieprestatie gebouwen (hierna ook herziene EPBD) bevat een nadere uitwerking en aanscherping van de eerdere richtlijn van 16 december 2002 en heeft als oogmerk de energie-efficiëntie in de gebouwde omgeving verder te stimuleren. De in deze herziene richtlijn geformuleerde Europese doelstellingen zijn mede richtinggevend voor het Plan van aanpak Energiebesparing Gebouwde omgeving dat in februari 2011 aan de Tweede Kamer is gezonden (Kamerstukken II 2010/2011, 30196, nr. 131). Ter implementatie van deze richtlijn worden de Woningwet, het Besluit energieprestatie gebouwen en het Bouwbesluit 2012, alsmede de bijbehorende ministeriële regelingen gewijzigd. Ook zullen de indieningsvereisten zoals deze in de Regeling omgevingsrecht (Mor) zijn opgenomen aan bovenstaande worden aangepast. Verder vindt een geringe technische wijziging van het Besluit huurprijzen woonruimte plaats, deze is in dit wijzigingsbesluit opgenomen. Met de wijziging van het Bouwbesluit 2012 worden de artikelen 7 (maatregelen bij ingrijpende renovatie) en 8 (eisen aan technische bouwsystemen) van deze richtlijn geïmplementeerd. Opgemerkt wordt dat hier sprake is van strikte implementatie. In onderdeel 8 van dit algemeen deel is een transponeringsstabel opgenomen met een overzicht van de voor de implementatie van de herziene EPBD benodigde wijzigingen in de regelgeving. Wanneer hierna in het algemeen deel van de toelichting over "dit besluit" wordt gesproken dan is alleen de wijziging van het Bouwbesluit 2012 bedoeld. Wanneer het Besluit huurprijzen woonruimte is bedoeld dan is dat expliciet aangegeven.
Inwerkingtreding van dit wijzigingsbesluit is voorzien per 1 juli 2013, gelijktijdig met de andere hierboven genoemde wijzigingen.

2. Totstandkoming besluit

Het concept besluit is aan een aantal betrokken organisaties voorgelegd. Ook is het concept voorgelegd aan het Overlegplatform Bouwregelgeving. Waar nodig is het besluit naar aanleiding van de ontvangen reacties aangepast.

Code interbestuurlijke verhoudingen

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft aangegeven geen bezwaren tegen het ontwerpbesluit te hebben nu dit niet gepaard gaat met nieuwe bestuurlijke lasten. Ambtelijk zijn enkele tekstaanpassingen voorgesteld, voor zover mogelijk zijn die in het ontwerp verwerkt.

3. Regeldruk

Algemeen

Dit besluit leidt niet tot een significante wijziging van de regeldruk. Uit het rapport " Doorrekening administratieve en bestuurlijke lasten - Doorrekening van de effecten van wijzigingen in de regelgeving van het ministerie van BZK op de administratieve lasten voor bedrijven en burgers en de uitvoeringslasten voor overheden’ (SIRA, 14 december 2012) blijkt dat de implementatie van de artikelen 7 en 8 van de herziene EPDB slechts zeer beperkte effecten heeft op de administratieve lasten voor bedrijven en burgers en de uitvoeringslasten voor overheden. De technische wijziging van het Besluit huurprijzen woonruimte heeft geen enkel effect op de regeldruk.

Nalevingskosten

De zwaardere eisen bij ingrijpende renovatie van bestaande gebouwen zullen kunnen leiden tot een beperkte toename van inhoudelijke nalevingskosten (aanschafkosten). Dit wijzigingsbesluit heeft met name bedrijfseffecten voor de toeleverende industrie en isolatiebranche en eigenaren van commercieel vastgoed, zoals bijvoorbeeld institutionele beleggers.
Wat betreft de ingrijpende renovatie als bedoeld in artikel 2 van de herziene richtlijn, uitgaande van circa 25.000 van dergelijke renovaties op jaarbasis zal de omzet voor de bouwnijverheid naar verwachting jaarlijks met circa €10 miljoen toenemen. De verhoudingen binnen de internationale markt worden hierdoor in principe niet gewijzigd omdat in de ons omringende landen als gevolg van de implementatie van de herziene EPBD soortgelijke effecten zullen optreden.
Wat betreft de eisen aan technische bouwsystemen (artikel 8 van de herziene richtlijn), met dit besluit worden voor het eerst rendementseisen gesteld. Deze nieuwe eisen kunnen ook nieuwe lasten veroorzaken, deze lasten zouden dan worden veroorzaakt door de noodzaak om bij vervanging een installatie aan te schaffen met een bepaald rendement. De aanschaf van een dergelijke meer energiezuinige installatie zou extra kosten met zich mee kunnen brengen, maar dat hoeft niet.

Administratieve lasten
Op basis van het hierboven genoemde rapport kan worden vastgesteld dat de implementatie van artikel 7 niet leidt tot een structurele toename van de administratieve lasten voor bedrijven en voor burgers. Hoewel de inhoudelijke eisen die aan een ingrijpende renovatie worden gesteld zwaarder zijn geworden, is er geen sprake van voor de beoordeling van de administratieve lasten relevante wijzigingen in de vergunningsaanvraag. Aan de implementatie van artikel 8 kleven geen administratieve lasten. Er is hier geen sprake van extra verplichtingen waarbij door bedrijven of burgers informatie moet worden geleverd aan de overheid. Er hoeft ook niet worden nagegaan of bestaande installaties voldoen aan het rendement.

Bestuurlijke lasten
Voor de effecten op de bestuurlijke lasten van de implementatie van artikel 7 moet worden gekeken naar de beoordeling van vergunningsaanvragen en de uitvoering van het toezicht. Hoewel de inhoudelijke eisen die aan een ingrijpende renovatie worden gesteld zwaarder zijn geworden, wordt de beoordeling van vergunningsaanvragen niet anders. De implementatie van artikel 8 leidt niet tot extra bestuurlijke lasten.

4. Bedrijfs- en milieueffecten
Bedrijfseffecten
Dit besluit heeft met name effecten voor de toeleverende industrie, isolatiebranche en gebouweigenaren.
Wat betreft de ingrijpende renovatie als bedoeld in artikel 2 van de herziene richtlijn, uitgaande van circa 25.000 van dergelijke renovaties op jaarbasis, en circa 30.000 bedrijven, gaat het op jaarbasis om ongeveer een renovatie per bedrijf. De omzet voor de bouwnijverheid zal daardoor naar verwachting jaarlijks met circa €10 miljoen toenemen.

Milieueffecten
De milieueffecten van dit besluit zijn positief. Op basis van het onderzoeksrapport nr.110068/ct/122547 van BuildDesk van 31 mei 2012 kan worden geconcludeerd dat de eisen van dit besluit realistisch zijn en leiden tot een duidelijk effect qua energiebesparing en CO_2-reductie. De voorschriften van dit besluit zullen naar verwachting bovendien leiden tot een verdere toename in de toepassing van energiebesparende maatregelen.

5. Uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid
Uit de standaardtoets op handhaafbaarheid, uitvoerbaarheid en fraudebestendigheid (HUF-toets) zijn geen opmerkingen gekomen.

6. Notificatie
Het ontwerpbesluit is op xxxxxx 2012 gemeld aan de Commissie van de Europese Gemeenschappen (notificatienummer 2012/ xxxx/NL) ter voldoening aan artikel 8, eerste lid, van Richtlijn 98/34/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 22 juni 1998 betreffende een informatieprocedure op het gebied van normen en technische voorschriften en regels betreffende de diensten van de informatiemaatschappij (PbEG L 204), zoals gewijzigd bij Richtlijn 98/48/EG van 20 juli 1998 (PbEG L 217) (notificatierichtlijn). De meeste bepalingen van dit besluit bevatten mogelijk technische voorschriften in de zin van deze richtlijn. Deze bepalingen zijn verenigbaar met het vrije verkeer van goederen; zij zijn evenredig en waar nodig voorzien van een gelijkwaardigheidsbepaling met het oog op de wederzijdse erkenning (zie artikel 1.3 van het Bouwbesluit 2012).

Reactie Commissie PM.
Melding aan het Secretariaat van de Wereldhandelsorganisatie ingevolge artikel 2, negende lid, van de op 15 april 1994 te Marrakech tot stand gekomen Overeenkomst inzake technische handelsbelemmeringen (Trb. 1994, 235) heeft niet plaatsgevonden nu in casu geen sprake is van significante gevolgen voor de handel.

7. Voorlichting en kennisoverdracht
De inwerkingtreding van dit besluit zal worden ondersteund door een uitgebreid communicatietraject. Met deze communicatie is tijdig gestart.

8. Transponeringstabel

Richtlijn nr. 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen (PbEU L153/13)

	Transponeringstabel	
	Bepaling in richtlijn 2010/31/EU	**Bepaling in implementatieregelgeving of in bestaande regelgeving**
	Artikel 1 Onderwerp	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie

	Artikel 2 Definities	Wijziging Bouwbesluit 2012 (in dit besluit opgenomen), wijziging Besluit energieprestatie gebouwen
	Artikel 3 Vaststelling methode voor berekening energieprestatie gebouwen	Reeds geïmplementeerd met artikel 5.2 van het Bouwbesluit 2012, wijziging van de Regeling energieprestatie gebouwen
	Artikel 4 Vaststelling minimumeisen voor de energieprestaties	Reeds geïmplementeerd met afdeling 5.1 van het Bouwbesluit 2012
	Artikel 5 Berekening kostenoptimale niveaus v/d minimumeisen inzake energieprestatie	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 6 Nieuwe gebouwen	Reeds geïmplementeerd met afdeling 5.1 van het Bouwbesluit 2012
	Artikel 7 Ingrijpende renovatie bestaande gebouwen	Wijziging Bouwbesluit 2012 (in dit besluit opgenomen)
	Artikel 8 Technische bouwsystemen Eerste lid systeemeisen	Wijziging Bouwbesluit 2012 (in dit besluit opgenomen)
	Artikel 8, tweede lid Slimme meetsystemen	Reeds geïmplementeerd door de novelle wijziging wetsvoorstel verbetering marktmodel (32 374) en de novelle wijziging wetsvoorstel implementatie energie-efficiëntie (32 373) als gevolg van implementatie van richtlijn nr. 2006/32/EC over energie-efficiency en Energiediensten
	Artikel 9 Bijna-energieneutrale gebouwen	Wijziging Bouwbesluit 2012

	Artikel 10 Financiële stimulansen en marktbelemmeringen	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 11 Energieprestatiecertificaten Eerste tot en met vierde, zesde en zevende lid	Wijziging Besluit energieprestatie gebouwen, wijziging Regeling energieprestatie gebouwen
	Artikel 11, vijfde lid	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 11, achtste lid	Wijziging Besluit energieprestatie gebouwen
	Artikel 11, negende lid	Behoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 12 Afgifte energieprestatie- certificaten	Wijze van implementatie wordt nog onderzocht
	Artikel 13 Afficheren van energieprestatiecertificaten	Wijze van implementatie wordt nog onderzocht
	Artikel 14 Keuring van verwarmingssystemen	Wordt niet omgezet in regelgeving. Er is gekozen voor de mogelijkheid van informatieverstrekking aan gebruikers
	Artikel 15 Keuring van airconditioningsystemen	Reeds geïmplementeerd in het Besluit energieprestatie gebouwen, wijziging Regeling energieprestatie gebouwen
	Artikel 16 Verslagen over keuring van verwarmings- en aircosystemen	Voor wat betreft de keuring van aircosystemen reeds geïmplementeerd in het Besluit energieprestatie gebouwen

	Artikel 17 Onafhankelijke deskundigen	Voor wat betreft de keuring van aircosystemen reeds geïmplementeerd in het Besluit energieprestatie gebouwen
	Artikel 18 Onafhankelijk controlesysteem (volgens bijlage II)	Reeds geïmplementeerd in het Besluit energieprestatie gebouwen
	Artikel 19 Evaluatie	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 20 Informatie Eerste en tweede lid	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 21 Raadpleging	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 22 Aanpassing van bijlage I aan de technische vooruitgang	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 23 Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 24 Intrekking van de delegatie	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 25 Bezwaren tegen gedelegeerde handelingen	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 26 Comitéprocedure	Bepaling hoeft uit zijn aard geen implementatie
	Artikel 27 Sancties	Wijze van implementatie wordt onderzocht

	Artikel 28 Omzetting	Er wordt aan gewerkt om zo spoedig mogelijk een volledige omzetting te realiseren

II Artikelsgewijze toelichting

Artikel I
Onderdeel A
Koelsysteem
De herziene richtlijn energieprestatie gebouwen gebruikt zowel het begrip technisch bouwsysteem voor koeling als het begrip airconditioningsysteem. Vanwege de samenhang met andere in de bouwregelgeving gebruikelijke begrippen is in het Bouwbesluit 2012 voor koelsysteem gekozen. In het Besluit energieprestatie gebouwen (BEG) wordt het begrip airconditioningsysteem wel gebruikt. Het is in het BEG echter gedefinieerd als koelsysteem als bedoeld in het Bouwbesluit 2012.
Het begrip koelsysteem is hier gedefinieerd als technisch bouwsysteem met als doel het koelen van een ruimte binnen een gebouw of gedeelte daarvan, door middel van het toevoeren van koude of het ontvochtigen van de lucht of een combinatie van beide. Het gaat hier om de installatieonderdelen die samen een gebouw of gedeelte daarvan koelen. Het gaat zowel om de opwekker (bijvoorbeeld koudeopslag of koelmachine), de distributie (bijvoorbeeld pomp en leiding) als de afgifte (bijvoorbeeld inblaasrooster).

Systeemrendement
Het begrip systeemrendement is gedefinieerd als de verhouding tussen de door het technisch bouwsysteem nuttig geleverde energie voor het doelmatig functioneren van dat systeem en de door dat systeem aangewende primaire energie. Ofwel het systeemrendement drukt een waarde uit die het nuttig effect van de systemen voor het verwarmen, het opwekken van warmtapwater, koelen of ventileren of een combinatie van dergelijke systemen weergeeft.

Technisch bouwsysteem
Technisch bouwsysteem is gedefinieerd als gebouwgebonden samenstelling van alle bestanddelen van een installatie, waaronder de isolatiekenmerken daarvan, die is bedoeld voor het verwarmen, koelen, ventileren, of het voorzien van warmwater, of een combinatie daarvan, van een gebouw of een gedeelte daarvan. Dit betekent dat het om alle onderdelen van een bepaald systeem gaat, dus zowel de onderdelen die nodig zijn voor de opwekking, voor de distributie als voor de afgifte. In tabel 6.55 (zie onderdeel D) wordt een aantal technische bouwsystemen onderscheiden zoals bijvoorbeeld het verwarmingssysteem voor de woonfunctie en het warmtapwatersysteem.

Ventilatiesysteem

Ventilatiesysteem is gedefinieerd als technisch bouwsysteem, geen onderdeel uitmakend van een verwarmings- of koelsysteem, dat verse lucht toevoert of verontreinigde binnenlucht afvoert, of een combinatie daarvan. Het gaat hier om mechanische ventilatie, een systeem waarbij met behulp van een ventilator de lucht wordt ververst.

Verwarmingssysteem

Verwarmingssysteem is gedefinieerd als technisch bouwsysteem waarin warmte wordt opgewekt, gedistribueerd of afgegeven of een combinatie daarvan. Dit zijn de installatieonderdelen die samen een gebouw of gedeelte van een gebouw verwarmen. Het gaat zowel om de opwekker (bijvoorbeeld verwarmingsketel), de distributie (bijvoorbeeld pomp en leiding) als de afgifte (bijvoorbeeld radiator).

Warmtapwatersysteem

Warmtapwatersysteem is gedefinieerd als technisch bouwsysteem waarin warmwater wordt opgewekt, gedistribueerd of afgegeven of een combinatie daarvan. Het warmwatersysteem kan zowel de opwekker (bijvoorbeeld combiketel of boiler), de distributie (bijvoorbeeld pomp en leiding) als afgifte (bijvoorbeel tapkraan) betreffen.

Onderdelen B en C

Aan artikel 5.6 (verbouw) worden ter implementatie van artikel 7 van de herziene EPBD twee leden toegevoegd. Het derde lid bepaalt dat in afwijking van het eerste lid op een ingrijpende renovatie als bedoeld in artikel 2 van de herziene EPBD artikel 5.2 (de energieprestatiecoëfficiënt) niet van toepassing is en de artikelen 5.3, eerste tot en met vierde lid, en 5.4 van overeenkomstige toepassing zijn, waarbij alleen voor wat betreft de toepassing van artikel 5.4 mag worden uitgegaan van het rechtens verkregen niveau. Het vierde lid bepaalt dat bij ministeriële regeling nadere voorschriften kunnen worden gegeven over de in het derde lid bedoelde ingrijpende renovatie. Deze nadere voorschriften hebben dan betrekking op de keuze voor een bepalingsmethode voor de "ingrijpende renovatie". Artikel 2 van de herziene richtlijn biedt lidstaten desgewenst de mogelijkheid te kiezen voor een methodiek waarbij wordt uitgegaan van 25% van de waarde van het gebouw of waarbij wordt uitgegaan van 25% van de oppervlakte van de gebouwschil die wordt gerenoveerd. Nederland heeft voor de oppervlaktemethode gekozen. Er is sprake van een ingrijpende renovatie als bedoeld in het derde lid wanneer meer dan 25 % van de oppervlakte van de gebouwschil, wordt vernieuwd, veranderd of vergroot en deze vernieuwing verandering of vergroting de integrale gebouwschil betreft. In de regeling is een berekeningsmethodeiek voor het berekenen van deze oppervlakte aangewezen. Als is bepaald dat er sprake is van een ingreep die betrekking heeft op meer dan 25 % van de oppervlakte van de gebouwschil, moet daarna worden nagegaan of deze ingreep de integrale gebouwschil betreft. Alleen voor zover daar sprake van is, geldt voor de ingreep in kwestie het nieuwbouwniveau. Van een renovatie van de integrale gebouwschil is bijvoorbeeld sprake wanneer een dak of gevel volledig wordt opengelegd en vernieuwd, waardoor de mogelijkheid bestaat om tegelijkertijd de isolatie aan te brengen die voldoet aan de nieuwbouweis. Ten overvloede wordt opgemerkt dat bij ingrijpende renovatie in principe sprake is van een activiteit waarvoor een vergunning voor het bouwen nodig is. Dit betekent ook voor het

bevoegd gezag zichtbaar is wanneer er sprake is van ingrijpende renovatie, zodat zo nodig handhavend kan worden opgetreden.Bij aanpassingen die geen betrekking hebben op de integrale bouwschil is, ook als het gaat om renovatie van meer dan 25 % van de gebouwschil, geen sprake van ingrijpende renovatie. Voorbeelden van dergelijke niet ingrijpende renovaties zijn bijvoorbeeld: naisolatie van een spouwmuur, na-isolatie van enkelsteens buitenmuren aan binnen- of buitenkant, na-isolatie onder dakpannen of tegen het dakbeschot. Bij aanpassingen waarbij geen werkzaamheden aan de integrale gebouwschil worden verricht, kan op grond van het eerste lid van artikel 5.6 met het rechtens verkregen niveau worden volstaan. Opgemerkt wordt dat het eerste lid van artikel 5.6 het basis verbouwvoorschrift voor afdeling 5.1 bevat. Dit voorschrift bepaalt dat bij verbouw artikel 5.2 niet van toepassing is en dat de artikelen 5.3, eerste tot en met vierde lid, en 5.4 van overeenkomstige toepassing zijn, waarbij voor alle genoemde artikelen wordt uitgegaan van het rechtens verkregen niveau met een bodemniveau voor de warmteweerstand. Het derde lid is vergelijkbaar met het tweede lid. Het gaat zowel bij het derde als het tweede lid om dezelfde voorschriften als in het eerste lid, met dit verschil dat bij het derde lid een terugvalmogelijkheid tot het rechtens verkregen niveau voor de toepassing van artikel 5.4 is opgenomen. Wat betekent artikel 5.6, derde lid, nu voor de praktijk. Als overeenkomstig de in de Regeling Bouwbesluit 2012 opgenomen bepalingsmethode is vastgesteld dat er sprake is van ingrijpende renovatie, dan geldt wat betreft artikel 5.3, eerste tot het vierde lid het nieuwbouwniveau onverkort.

Verder wordt opgemerkt dat uit artikel 1.12 volgt dat artikel 5.5 bij verbouw van toepassing is. Op grond van artikel 5.5 zijn de artikelen 5.2 tot en met 5.4 niet van toepassing als er sprake is van verbouw van een gebruiksfunctie die niet bestemd is om te worden verwarmd of indien de verwarming uitsluitend is bestemd voor een ander doel dan het verblijven van personen. Zie ook de toelichting op artikel 1.12 van het Bouwbesluit 2012 waarin de systematiek van de verbouwvoorschriften is toegelicht.

Onderdeel D

Met de nieuwe afdeling 6.13, Technische bouwsystemen, wordt artikel 8 van de herziene EPBD geïmplementeerd. Artikel 8 van de richtlijn verplicht tot het stellen van systeemeisen aan nieuwe technische bouwsystemen en aan de vervanging of verbetering van technische bouwsystemen. In afdeling 6.13 zijn een aansturingsartikel en een verbouwartikel opgenomen. De functionele eis van artikel 6.54 bepaalt dat technische bouwsystemen in bestaande gebouwen na verbouw moeten voldoen aan eisen ten behoeve van een optimaal energiegebruik. Aan dit voorschrift wordt voldaan door toepassing van artikel 6.55 (verbouw).
Artikel 6.55, eerste lid, bepaalt dat bij het geheel of gedeeltelijk vernieuwen of veranderen of het vergroten van een technisch bouwsysteem, waarbij het systeemrendement wordt beïnvloed, het rechtens verkregen niveau van toepassing is met dien verstande dat het rendement van dat systeem niet lager is dan aangegeven is in tabel 6.55 en wat betreft ventilatiesystemen niet hoger is dan de in de tabel voor die systemen aangegeven waarde. Dit betekent dat bij een nieuw technisch bouwsysteem of bij een zodanige wijziging van een dergelijk systeem dat er effect op het rendement optreedt met het rechtens verkregen niveau mag worden volstaan, tenminste als het systeemrendement dat in de tabel is opgenomen wordt gehaald. Opgemerkt wordt dat in de tabel een onderscheid is gemaakt tussen niet-lokale en lokale

verwarmingssystemen. Bij een lokaal verwarmingssysteem kan worden gedacht aan een zelfstandige kachel. Bij (ondergeschikte) wijzigingen aan een technisch bouwsysteem die geen enkel effect op het rendement hebben, bijvoorbeeld een eenvoudige reparatie of het vervangen van de ombouw van een dergelijk bouwsysteem, gelden er dus geen eisen. In het tweede lid is een voorschrift gegeven voor het geval een technisch bouwsysteem uit een combinatie van de in de tabel opgenomen bouwsystemen bestaat. In een dergelijk geval moet het systeemrendement worden berekend naar rato van de in de tabel opgenomen rendementen van de systemen die deel uitmaken van de combinatie.
In het derde lid is bepaald dat bij ministeriële regeling nadere voorschriften zullen worden gegeven over het systeemrendement. Deze voorschriften hebben betrekking op de wijze van vaststelling van het in het eerste en tweede lid bedoelde systeemrendement.
Om eenvoudig na te gaan of aan het systeemrendement is voldaan zal in de toelichting op de ministeriële regeling per technisch bouwsysteem worden aangegeven bij welk soort systemen in ieder geval aan het vereiste systeemrendement wordt voldaan. Daarnaast zal een online rekentool worden ontwikkeld waarbij per systeem uitgerekend kan worden of aan de rendementeisen wordt voldaan.

Zie voor een toelichting op de begrippen technisch bouwsysteem en systeemrendement de toelichting op onderdeel A.
Voor een toelichting op het begrip rechtens verkregen niveau wordt verwezen naar de toelichting op artikel 1.1 van het Bouwbesluit 2012.

Artikel II
In bijlage I van het Besluit huurprijzen woonruimte is in tabel A, met het waarderingsstelsel voor woonruimte welke een zelfstandige woning vormt, bij de indeling van de labelklasses "label++" vervangen door: label++ of beter. Op deze manier is ook in de tabel rekening gehouden met betere energieprestaties dan A++. Ook is de toelichting die onderdeel uitmaakt van het Besluit huurprijzen woonruimte overeenkomstig aangepast. Hiermee kan de huurcommissie voortaan bij alle energielabels die beter zijn dan energielabel A, afwijken van de aangegeven. puntenwaardering.

Artikel III
Dit artikel bevat de inwerkingtredingsbepaling. Het streven is er op gericht de publicatie begin 2013 en de inwerkingtreding per 1 juli 2013 te laten plaatsvinden. Hiermee wordt rekening gehouden met het systeem van de vaste verandermomenten en met een voorbereidingstijd voor het bouwbedrijfsleven van ten minste drie maanden.

De minister voor Wonen en Rijksdienst,

Drs. S. A. Blok